प्राकृतीभ्यो निर्वप्तव्यम्। कार्त्स्न्यार्हि। वैकृतीभ्यः। कुतः। अप्राकृतेन देवताविशेषेण संयोगः श्रूयते &c.; or *Mádhava,* when treating on sacrificial acts of the Darśapúrnamása and the subordinate rites connected with it, says: आस्तरणकार्ये विकृतौ विधीयमानमप्राकृतकार्यतया प्राकृताँल्लवनादीन्बर्हिःसंस्कारान्न प्रापयति &c.) [2] Not low, not vulgar. E. अ neg. and प्राकृत.

अप्राग्र्य Tatpur. m. f. n. (-ग्र्यः-ग्र्या-ग्र्यम्) Secondary, subordinate. E. अ neg. and प्राग्र्य.

अप्राचीन Tatpur. m. f. n. (-नः-ना-नम्) [1] Modern, recent. [2] Not eastern, western. E. अ neg. and प्राचीन.

अप्राज्ञ Tatpur. m. f. n. (-ज्ञः-ज्ञा-ज्ञम्) Ignorant, unconscious. E. अ neg. and प्राज्ञ.

अप्राण Bahuvr. m. f. n. (-णः-णा-णम्) Lifeless, inanimate; e. g. in the *Bŕihadár.*: तदक्षरं .... अचक्षुष्कमश्रोत्रमवागमनोऽतेजस्कमप्राणम् &c. E. अ neg. and प्राण.

अप्राणत् Tatpur. m. f. n. (-न्-ती-त्) Not breathing. E. अ neg. and प्राणत्.

अप्राणिजाति Karmadh. f. (-तिः) Inanimate creation in general; e. g. in a *Vártt.* to *Páńini*: ऊङ्प्रकरणेऽप्राणिजातेश्चारज्ज्वादीनाम्. E. अप्राणिन् and जाति.

अप्राणिन् Tatpur. m. f. n. (-णी-णिनी-णि) Inanimate, lifeless; e. g. in *Manu*: अप्राणिभिर्यत्क्रियते तल्लोके द्यूतमुच्यते. (As in *Páńini's Sútras* the neg. अ is sometimes used in composition with a noun, when in ordinary writing it would be more correct to employ the uncompounded न, as referring to the verb of the sentence, the interpretation of the word अप्राणिषु in VIII. 3. 72. and therefore the bearing of the rule itself becomes doubtful; the *Káśiká* takes the Sútra as if it ended: न प्राणिषु; *Patanjali* is less positive, for he exclaims, after showing the possibility of either acceptation: किं पुनरत्रार्थसतत्त्वम्। देवा एतज्ज्ञातुमर्हन्ति; but *Kaiyyaṭa* seems to think that if the gods *must* know it, the Paṅdits may have at least an opinion on the matter, viz. that अप्राणिषु is not to be taken there in the sense of न प्राणिषु, as the unity of the Sútra would become disturbed by such an interpretation: देवा इति। पण्डिताः पर्युदासं मन्यन्ते। संभवत्येकवाक्यत्वे वाक्यभेदाश्रयणस्यायुक्तत्वात्। प्रसज्यप्रतिषेधे हि वाक्यभेदोऽवश्यंभावी; this latter view is also taken by *Bhaṭṭojid.*) E. अ neg. and प्राणिन्.

अप्रातिलोम्य Tatpur. n. (-म्यम्) Compliance, favour; e. g. in *Páńini*: अङ्गाप्रातिलोम्ये. E. अ neg. and प्रातिलोम्य.

अप्राधान्य Tatpur. n. (-न्यम्) The same as अप्रधानता q. v.; e. g. in the *Káśiká* on *Páń.* II. 3. 19.: पुत्रेण सह गोमान्। पितुरत्र क्रियाभिसंबन्धः शब्देनोच्यते। पुत्रस्य तु प्रतीयमान इति तस्याप्राधान्यम्; or in the following definition of प्रसज्यप्रतिषेध,: अप्राधान्यं विधेर्यत्र प्रतिषेधे प्रधानता। प्रसज्यप्रतिषेधोऽसौ क्रियया सह यत्र नञ्. E अ neg. and प्राधान्य.

अप्रापित Tatpur. m.f.n. (-तः-ता-तम्) Not made to obtain, not got into; e. g. प्रातिकूल्यमप्रापितादितिरवतु. E. अ neg. and प्रापित.

अप्राप्त Tatpur. m. f. n. (-प्तः-प्ता-प्तम्) [1] Not obtained, not taken possession of; e. g. in the *Bháshâp.*: अप्राप्तयोस्तु या प्राप्तिः सैव संयोग ईरितः 'conjunction is called the taking possession (mutually) of two objects that did not possess each-other (before)'. [2] Not arrived, not taken place, not occurred; e. g. in the *Hitopad.*: अप्राप्ते प्रस्तावे न वक्तुमर्हसि. [3] Not authorized, not justified or established by a rule, injunction &c., unproved; e. g. in a *Púrvap.* of an *Adhikar.* of *Mádhava's Jaimin.-nyáyam.*: प्राप्तस्य प्रवृत्तिरतीतेति न तन्निवारणं शक्यम्। अप्राप्तस्य बाधाविषयत्वेनावस्थानमेव नास्ति; or वषट्कर्ता होता। तस्य भक्षणं समाख्यया प्राप्तम्। प्राथम्यं त्वप्राप्तम् &c.; or in a *Várttika* to *Páńini* (VI. 3. 10.): अप्राप्ते समासविधानम् (the preceding Várttika having established an अप्राप्तविभाषा q. v.: *Patanjali* on the latter *Vártt.*: किमियं प्राप्ते विभाषा। आहोस्विदप्राप्ते। .... अस्तु तर्ह्यप्राप्ता); compare also the following articles अप्राप्तबाध &c. E. अ neg. and प्राप्त.

अप्राप्तकाल Tatpur. 1. m. f. n. (-लः-ला-लम्) [1] Under age; comp. अप्राप्तव्यवहार. [2] Out of time, not yet im time, inopportune, unseasonable; e. g. in the *Hitopad.*: अप्राप्तकालवचनं बृहस्पतिरपि ब्रुवन्। प्राप्नुयाद्बुद्ध्यवज्ञानमपमानं च शाश्वतम्; comp. अप्राप्तावसर.

2. n. (-लम्) (In the Nyáya philosophy.) A discussion contrary to the order in which it ought to be conducted (one of the twenty-two निग्रहस्थान or failures in argumentation), the regular order of a discussion being 'first the statement and the general argument on the part of the proposer of the argument, then the reply of the opponent, then the defence of the proposer and lastly victory or defeat'. E. अ neg. and प्राप्तकाल.

अप्राप्तकालत्व n. (-त्वम्) The not yet being in time, the being out of time, unseasonableness; e. g. in the *Jaimini Sútra*: अवकीर्णि पशुश्च तद्वदाधानस्याप्राप्तकालत्वात् (*Śabara*: अप्राप्ते वाधानस्य काल इत्येतदुक्तम्); or न तूत्पन्ने यस्य चोदनाप्राप्तकालत्वात्. E. अप्राप्तकाल, taddh. aff. त्व.

अप्राप्तता f. (-ता) or **अप्राप्तत्व** n. (त्वम्) [1] The not being attained or acquired. [2] The not having come, the not taking place, the not occurring. [3] The not being justified or established by an injunction, rule &c., the not being proved; e. g. in the *Várttika* to *Páń.*: नियमानुपपत्तिरप्राप्तत्वात्प्रतिषेधस्य; or in the *Jaimin.-nyáyam.*: सौमिकं प्राकृतं वा स्यादुयोः प्रणयनं श्रुतम्। आद्यो ऽप्राप्तत्वतो मैवमनामत्वेन वाद्गीः; or प्रायणीयस्य पूर्वमप्राप्ततया .... अनेकैर्गुणैर्विशिष्टं कर्मैकेन वाक्येन विधातुं शक्यम्; compare also the instance s. v. अपूर्वार्थत्व and see अप्राप्ति. E. अप्राप्त, taddh. aff. तल् or त्व.

अप्राप्तप्रतिषेध Karmadh. m. (-धः) An unauthorized prohibition. (As a Tatpur. it may mean probably also the same as अप्राप्तबाध q. v.) E. अप्राप्त and प्रतिषेध.

अप्राप्तप्रापक Tatpur. m.f.n. (-पकः-पिका-पकम्) Establishing what has not been established before (as a rule). E. अप्राप्त and प्रापक.

अप्राप्तबाध Tatpur. m. (-धः) Prohibiting what is unauthorized, superseding what is either at variance with authority or what results merely from the semblance of authority, according to *Mádhava*: पूर्वप्रमाणविरुद्धैरुत्तरोत्तरैः प्रमाणाभासैरवबुद्धस्यैत्वप्राप्तबाधः (in which definition पूर्व refers to what precedes the Adhik. of *Jaimin.-nyáyam.* III. 3. 12.). E. अप्राप्त and बाध.

अप्राप्तबाधन Tatpur. n. (-नम्) The same as the preceding. E. अप्राप्त and बाधन.

अप्राप्तवयस् Tatpur. m. f. n. (-याः-याः-यः) Not adult, under age; e. g. in the *Bráhmańavil.*: कुत एव परित्यक्तुं सुतं शक्या-